

УДК 336.02:332.12

Обґрунтування ролі фінансових механізмів реального сектору економіки в забезпеченні конвергентного розвитку регіонів

Лілія Ярославівна Бенювська,
науковий співробітник

відділу проблем розвитку фінансово-кредитних відносин у регіоні
Інституту регіональних досліджень НАН України (м. Львів),
кандидат економічних наук

Анотація. Посилення дивергентності розвитку регіонів, що загрожує негативними економічними, політичними, соціальними наслідками, вимагає розроблення відповідної державної регіональної політики, направленої на забезпечення конвергентного розвитку регіонів.

Проведено вибір та обґрунтування основних фінансових механізмів підвищення конкурентоспроможності реального сектору економіки відповідно до поставлених цілей і критеріїв відбору. Проаналізовано інструменти фінансового забезпечення і фінансового регулювання виділених механізмів.

Ключові слова: регіон, конвергенція, дивергенція, фінансовий механізм, реальний сектор економіки.

Постановка проблеми. Проблеми надмірної диференціації за показниками соціально-економічного розвитку донедавна вважали питаннями міжнародної економіки. Проте останнім часом ці питання досить часто переадресовують на регіональний рівень однієї країни, адже зближення рівня розвитку регіонів будь-якої держави є важливим завданням її макро-економічної політики. Це пов'язано з тим, що нерівномірність і надмірна диференціація розвитку регіонів може викликати такі негативні політичні, соціальні та економічні наслідки, як порушення територіальної цілісності, соціальне розшарування населення, формування глобальних депресивних зон та інше. Тому завданнями державної та регіональної політики є виявлення регіональних асиметрій, аналіз причин їх поглиблення та розроблення механізмів їх подолання.

Важливу роль у забезпеченні конвергентного розвитку слід приділяти фінансовим механізмам з використанням відповідного бюджетно-податкового інструментарію, інституційного та законодавчого забезпечення. Такі механізми повинні, перш за все, бути направлені на забезпечення розвитку галузей реального сектору економіки. Адже в реальному секторі економіки, що представлений сукупністю різних галузей і видів економічної діяльності, формуються основні результати діяльності суб'єктів господарювання регіону, від яких залежать наповненість місцевих і державного бюджетів, доходи населення та який є основним споживачем кредитних ресурсів фінансового сектору економіки. Тому, впливаючи на реальний сектор економіки, можна забезпечити зниження асиметричності розвитку регіонів України.

Аналіз основних досліджень. Проблемам конвергентного розвитку регіонів присвячені праці Р. Барро, М. Долішнього, В. Лавровського, І. Лопез-Базо, Ю. Орловської, А. Ревенка, І. Сторонянської, В. Чужикова.

Механізми регулювання міжрегіональних диспропорцій знайшли своє відображення у працях Є. Бойка, З. Варналія, В. Гейця, Б. Данилишина, С. Пирожкова та інших. Однак аналіз праць вітчизняних і зарубіжних

дослідників дозволяє стверджувати про необхідність теоретичного обґрунтування вибору фінансових механізмів, що спроможні забезпечити конвергентний розвиток регіонів.

Цілі статті. Метою статті є вибір та обґрунтування основних фінансових механізмів реального сектору економіки, які б забезпечували конвергентний розвиток регіонів.

Конвергенція і дивергенція є взаємопротилежними поняттями, які пояснюють зближення або розходження в розвитку [1].

Посилення дивергентного розвитку регіонів протягом останніх років відбувалося практично за всіма показниками. Так, дослідження міжрегіональної σ -конвергенції за показником ВДВ, що є інтегрованим показником розвитку реального сектору економіки, показало зниження σ -конвергенції за всіма розрахованими коефіцієнтами за період 1996–2011 рр., а найбільше зростання міжрегіональної диференціації відбулось у період 2002–2005 рр. (рис. 1).

Посилення дивергентності розвитку регіонів вимагає проведення відповідної державної регіональної політики, серед завдань якої – удосконалення інструментарію фінансових механізмів, які б сприяли випереджальному розвитку відсталіх регіонів.

При виборі фінансових механізмів підвищення конкурентоспроможності реального сектору економіки ми виходили з поставленої мети – забезпечення конвергентного розвитку регіонів.

Дослідження теоретичних засад конвергентного розвитку дозволило виявити, що можливими є два варіанти, які б забезпечили регіональну конвергенцію: перший – відсталі регіони розвиваються вищими темпами порівняно з регіонами-лідерами і другий – конвергенція досягається за рахунок уповільнення темпів розвитку регіонів-лідерів відносно регіонів-аутсайдерів.

Оскільки другий варіант розвитку матиме негативний вплив на економіку країни в цілому, то пошук механізмів конвергентного розвитку повинен бути зосереджений у межах першого варіанта (рис. 2).

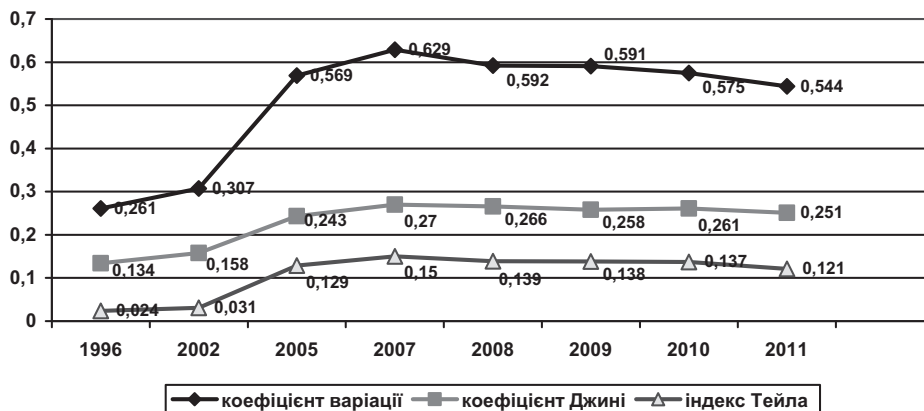

Рис. 1. Міжрегіональна σ -конвергенція за показником «валова додана вартість» за період 1996–2011 рр. [1]

Рис. 2. Обґрунтування вибору фінансових механізмів реального сектору економіки для забезпечення конвергентного розвитку регіонів України

Обґрунтовуючи вибір фінансових механізмів розвитку реального сектору економіки, ми виходили з таких міркувань:

- забезпечення конвергентності розвитку регіонів пов'язане зі стимулюванням розвитку окремих територій;
- депресивні регіони потребують залучення нових інвестицій, у тому числі й іноземних;

- забезпечення випереджального розвитку депресивних регіонів є неможливим без підтримки державних і регіональних органів влади;
- випереджувальним є лише той розвиток, який базується на інноваційних засадах.

З огляду на вищезазначене, до найбільш дієвих фінансових механізмів, які б забезпечили зростання результативності реального сектору економіки регіонів

та забезпечили за рахунок цього конвергенцію розвитку регіонів, було віднесено такі:

- стимулювання формування та розвитку регіональних «точок зростання» вітчизняної економіки;
- фінансування інноваційного розвитку суб'єктів господарювання реального сектору економіки регіону;
- залучення іноземного капіталу та регулювання діяльності зарубіжних ТНК;
- фінансове регулювання діяльності вітчизняних фінансово-промислових об'єднань і вітчизняних ТНК;
- фінансування проектів державно-приватного партнерства в регіоні (табл.).

Аналізування структури фінансового механізму дозволило з'ясувати, що основними його складовими є фінансове забезпечення і фінансове регулювання. Методами фінансового забезпечення є самофінансування, кредитування, інвестування, міжбюджетне трансфертування тощо.

Фінансове регулювання здійснюється через податкове та бюджетне регулювання, інструментами якого є податки, збори, платежі, відрахування, списання заборгованості, відстрочення платежів, норми і нормативи бюджетного фінансування, дотації, субвенції, субсидії тощо.

Реалізація фінансового механізму відбувається через відповідне законодавче, нормативне, інституційне та інформаційне забезпечення.

Таблиця

Характеристика основних фінансових механізмів підвищення конкурентоспроможності реального сектору економіки регіонів України

Фінансовий механізм	Законодавче та інституційне забезпечення	Фінансове забезпечення	Фінансове регулювання	Дозволить забезпечити
Стимулювання формування та розвитку регіональних «точок зростання» вітчизняної економіки (СЕЗ, ТПР, індустріальні парки, кластери тощо)	Закон України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон», окремі закони для кожної спеціальної економічної зони, Закон України «Про індустріальні парки», Податковий кодекс Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Агентство регіонального розвитку	Інвестиції вітчизняних і зарубіжних інвесторів, власні кошти підприємств, кредити, кошти державного і місцевого бюджетів, цільове фінансування на безповоротній основі, використання коштів державних цільових субсидій	Різні види пільг і стимулів, у тому числі зовнішньоторговельних, фіскальних, валютно-фінансових, адміністративних. Пільги можуть охоплювати податкову базу (прибуток на дохід, вартість майна), окремі її компоненти (амортизаційні відрахування, витрати на зарплату, транспорт тощо), рівень податкових ставок тощо, пільгові кредитні ставки	- активізація зовнішньоторговельної діяльності та залучення іноземних інвестицій; - «точки зростання» у формі окремих підприємств забезпечать розвиток підприємств із сумісним виробництвом; - створення нових робочих місць і підвищення рівня зайнятості населення; - піднесення депресивних територій та вирівнювання міжрегіональних диференціацій
Фінансування інноваційного розвитку підприємств реального сектору економіки	Закони України «Про інноваційну діяльність», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків», «Про інститути спільного інвестування» Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами, регіональні центри інноваційного розвитку	Внутрішні джерела: власні кошти підприємств – прибуток, амортизаційні відрахування та зовнішні: кошти державного і місцевого бюджету, кошти, одержані від приватизації майна; особисті заощадження громадян, кредити фінансово-кредитних установ; кошти позабюджетних фондів, венчурне фінансування	Пільгове оподаткування прибутку, ПДВ, застосування методів прискореної амортизації основних фондів, пільгові ставки кредитування, митні пільги, інвестиційний податковий кредит, звільнення від податку на майно, земельного та транспортного податків	- активізація інноваційної діяльності підприємств; - випереджальний інноваційний розвиток регіону
Залучення іноземного капіталу та регулювання діяльності зарубіжних ТНК	Закони України «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про режим іноземного інвестування», «Про захист іноземних інвестицій»; двосторонні угоди та багатосторонні угоди Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами, Міністерство закордонних справ, Комітет з питань європейської інтеграції, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України	Приватний капітал, інвестування, прямі та портфельні іноземні інвестиції в Україну	Створення системи державного регулювання трансфертного ціноутворення; фінансовий нагляд і контроль; низькі (нульові) ставки оподаткування, лояльна регулятивна політика, «податкові гавані»	- приплив іноземного капіталу забезпечує нові податкові та бюджетні надходження; - створення нових робочих місць; - розвиток кооперації з вітчизняними підприємствами суміжних галузей

Закінчення табл.

Фінансовий механізм	Законодавче та інституційне забезпечення	Фінансове забезпечення	Фінансове регулювання	Дозволить забезпечити
Регулювання діяльності вітчизняних фінансово-промислових об'єднань та функціонування вітчизняних ТНК	Законодавчі акти України «Про промислово-фінансові групи в Україні» «Про акціонерні товариства», «Про захист економічної конкуренції» Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами, Міністерство економічного розвитку і торгівлі, Міністерство фінансів	Приватний капітал, прямі та портфельні іноземні інвестиції в Україну	Створення системи державного регулювання трансфертного ціноутворення; фінансовий нагляд і контроль; ставки оподаткування	<ul style="list-style-type: none"> - до того, як вийти на міжнародний рівень, вітчизняні корпорації довго успішно працюють на вітчизняному ринку та забезпечують фінансові надходження; - розміщення національних капіталів поза межами України розширює їхні можливості щодо диверсифікації виробництва, оптимізації процесів логістики; створення нових суб'єктів економічної діяльності
Стимулювання розвитку державно-приватного партнерства	Законодавчі акти України «Про державно-приватне партнерство», «Про концесії», «Про угоди та розподіл продукції», «Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг», «Про оренду державного і комунального майна», «Про лізинг», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації», «Про здійснення державних закупівель» Відсутній центральний уповноважений орган державного управління з питань державно-приватного партнерства, тому цю функцію виконують різні міністерства Кабінету Міністрів України	Співфінансування, внутрішнє інвестування, державне фінансування за рахунок державного і місцевих бюджетів – використання кредитних ресурсів	Пряма державна підтримка (часткове фінансування проекту, погашення відсотків за кредитами); податкові канікули; надання державних і місцевих гарантій; державні замовлення; гарантування державою проектних ризиків	<ul style="list-style-type: none"> - зниження тиску на державний бюджет через залучення приватних коштів в інфраструктуру; - активізація внутрішнього інвестування; - реалізація програм комунального господарства, будівництва доріг; - надання базових інфраструктурних послуг – будівництво та утримання шкіл, закладів культури, охорони здоров'я

Фахівці регіональної економіки одним із найважливіших механізмів, який дозволяє забезпечити стрімкий розвиток депресивних територій, виділили *формування і розвиток регіональних «точок зростання»*. Такі точки дозволяють здійснити регіонові економічний прорив. У науковій літературі їх ще називають «полюсами зростання» [3].

Одним із напрямів відображення теорії «полюсів зростання» у практиці просторового економічного розвитку є надання окремим територіям спеціального статусу і створення вільних економічних зон, територій пріоритетного розвитку, індустріальних парків, кластерів. Важливими інструментами фінансової політики, що забезпечують їхній розвиток, є стимули, пільговий режим оподаткування, державні гарантії під отримання кредитів, державні субсидії, державні замовлення на продукцію тощо.

В Україні було створено 11 СЕЗ і дев'ять територій пріоритетного розвитку. Проте їхня ефективність щодо наповнень бюджету була низькою, а це пов'язано з тим, що більшість суб'єктів господарювання СЕЗ та ТПР надані їм преференції використовували для тіньових схем одержання прибутку, спрямованих насамперед на незаконне відшкодування ПДВ із бюджету. Зважаючи на низькі показники ефективності СЕЗ,

2005 року було скасовано спеціальний режим оподаткування.

А 2012 року було ухвалено Закон України «Про індустріальні парки». Переваги індустріальних парків полягають у підвищенні інвестиційної активності, стимулюванні пріоритетних галузей, очищенні міст від промислового виробництва, зростанні зайнятості населення тощо. У цьому Законі закріплено поняття «індустріальний парк» як юридично відокремленої земельної ділянки, призначеної для розміщення промислового виробництва (така ділянка відводиться терміном на 30 років). Проте Законом не передбачено поширення спеціальних режимів економічної діяльності, зокрема податкового, на території індустріальних парків, а це ускладнює залучення інвестицій.

Іншим прикладом регіональної «точки зростання» економіки є кластер. Під кластером в економічній літературі розуміють економічну агломерацію взаємопов'язаних підприємств у межах локальної території. Підприємства, які об'єднуються, взаємодоповнюють один одного в досягненні конкретного господарського ефекту, посилюються конкурентні переваги окремих компаній. Територіальна близькість підприємств сприяє швидшому переданню знань, досвіду та мінімізації транспортних витрат. Важливе

значення кластерної моделі розвитку полягає в тому, що вона дозволяє поєднати інтереси бізнесу, місцевої влади, громадських об'єднань.

Фінансування кластерів включає: фінансування створення кластера, фінансування розвитку інфраструктури та її підтримки, фінансування окремих проектів і програм кластера. Найпоширенішим способом фінансування є мішане фінансування державним і приватним секторами. Державне фінансування здійснюється на регіональному рівні за рахунок використання кластерних ресурсів із різних програм розвитку регіону.

Механізм фінансування інноваційного розвитку суб'єктів реального сектору економіки було обрано, тому що випереджальним може бути лише інноваційний розвиток. Завдання фінансового забезпечення інноваційного розвитку регіону може бути вирішене за допомогою розроблення механізму залучення до регіону фінансових ресурсів шляхом розширення джерел фінансування за рахунок державних, галузевих, корпоративних, приватних та іноземних джерел фінансування.

Фінансування інновацій в Україні пов'язано з існуванням низки проблем, зокрема таких, як брак власних фінансових ресурсів, нецільове використання амортизаційних відрахувань підприємств, невідпрацьованість форм і методів взаємодії центральних органів влади з місцевими у сфері фінансово-бюджетних відносин, нерозвиненість ринкових механізмів фінансування, короткотерміновий характер банківських кредитів та високі ставки кредитування банківського сектору тощо.

Особливе місце у фінансуванні інноваційного розвитку слід відвести венчурним фондам, стрімкий ріст яких (за період 2007–2011 рр. із 650 до 787 одиниць) зумовлений законодавчими пільгами, адже вони звільнені від обмежень, що накладаються на діяльність інших інвестиційних фондів. Основна схема дії венчурних фондів в Україні полягає у скуповуванні відносно дешевих акцій підприємств, при цьому акції придбавають шляхом приватної скупівлі, через деякий час венчурні фонди продають акції, які значно зросли, стратегічному інвесторові і розподіляють дохід між учасниками фонду. Спеціалізація венчурних фондів на інвестиціях у новостворені інноваційні компанії є радше винятком, а не правилом. Вони, по суті, не інвестують в інноваційні проекти і не сприяють розвиткові високотехнологічних галузей, а інвестують у традиційний бізнес.

Важливим елементом механізму фінансування інновацій є фінансове регулювання, інструментами якого є податки, ставки, платежі тощо. Через фінансове регулювання відбувається стимулювання інноваційної діяльності. У світі використовуються дві моделі фіскального стимулювання інноваційної діяльності. Перша базується на наданні загальних фіскальних стимулів підприємствам, які займаються впровадженням інновацій чи виготовляють продукцію, яку класифікують як інноваційну. Фіскальний режим для діяльності таких підприємств є не винятком із загального режиму, а лише окремим механізмом отримання

державної підтримки в разі, якщо підприємство інвестує кошти у впровадження інновацій. Іншими словами, будь-яке підприємство, яке проводить інноваційну діяльність, може автоматично декларувати право на отримання підтримки без необхідності виконання додаткових умов. Друга модель фіскального стимулювання ґрунтується на впровадженні спеціальних економічних, зокрема фіскальних, режимів економічної діяльності. Це означає, що підприємствам, які займаються інноваційною діяльністю, створюються особливі сприятливі умови і надаються додаткові стимули. Разом з тим сфера поширення спеціального режиму економічної діяльності чітко обмежується територією або галуззю [4]. Інструменти стимулювання інноваційної діяльності поділяють на бюджетні (бюджетне кредитування, відшкодування відсоткових ставок за кредитами, отриманими суб'єктами господарювання в банках) і податкові (прискорена амортизація, звільнення від ввізного мита). В Україні зроблено акцент на бюджетних інструментах стимулювання інноваційної діяльності. Проте, з огляду на обмеженість бюджетного ресурсу, така підтримка є незначною.

З ціллю уникнення регіональних диспропорцій і забезпечення конвергентності розвитку державна регіональна політика повинна базуватись на диференційованому підході до стимулювання інноваційного розвитку регіонів залежно від рівня розвитку регіону та його інноваційного потенціалу, що б сприяло забезпеченню підвищення темпів зростання депресивних регіонів.

Механізм фінансування проектів державно-приватного партнерства (ДПП) у регіоні було виокремлено, оскільки в реальному секторі економіки існують галузі, які є малопривабливими для потенційних інвесторів і потребують державної підтримки, зокрема транспортна інфраструктура, комунальне господарство тощо.

Суть механізму державно-приватного партнерства полягає в поєднанні зусиль державного і приватного секторів та розподілу ризиків і відповідальності між ними. Основний принцип здійснення ДПП – узгодження інтересів державних і приватних партнерів з метою отримання взаємної вигоди. Така співпраця держави і приватного бізнесу зумовлена тим, що приватний бізнес може стати потужним джерелом інвестиційних ресурсів, а підвищений інтерес бізнесу до державної підтримки дозволить знизити ризики приватних інвестицій і підвищити надійність інвестиційних проектів для кредитних організацій.

Як показує світовий досвід, найпоширенішими формами державної підтримки у сфері ДПП є: пряма бюджетна підтримка (часткове фінансування заходів проекту, погашення відсотків за кредитами, надання основних засобів, землі); податкові канікули; надання державних та місцевих гарантій; залучення державою (органами місцевого самоврядування) кредитів від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій; гарантії відшкодування збитків приватного партнера; невиконання державним партнером зобов'язань за угодою, неадекватного тарифного регулювання тощо; гарантування державного замовлен-

ня на певні товари / послуги; гарантування державою проектних ризиків у разі змін більших, аніж очікувані, в інфляції, обмінному курсі, відсоткових ставках за кредитами, цінах на енергоносії; надання ексклюзивного права на виробництво товарів / послуг [5].

Українське законодавство містить перелік сфер застосування ДПП. На теперішній час проекти ДПП реалізувались у сфері енергетики, телекомунікацій, транспорті, водопостачанні.

Фінансове регулювання діяльності вітчизняних фінансово-промислових груп (ФПГ) і процесів транснаціоналізації економіки. Цей механізм було виділено, тому що діяльність ТНК може мати значний як позитивний, так і негативний вплив на вітчизняну економіку. Позитивний вплив проявляється в тому, що на нинішній день економічне зростання в Україні зосереджено головним чином у великих ФПГ і ТНК, які, по-перше, спроможні розвиватися на інноваційних засадах, по-друге, орієнтовані на експорт продукції і, по-третє, спроможні забезпечити приплив інвестиційних ресурсів у депресивні регіони. Негативний вплив проявляється в тому, що саме через ТНК відбувається відплив необхідних економіці країни фінансових ресурсів за кордон.

Найміцніші позиції ФПГ в Україні займають у таких експортоорієнтованих галузях, як металургія, енергетика, хімічна промисловість, харчова промисловість. У державні ФПГ були перетворені газова і транспортні системи. Фінансове регулювання процесів транснаціоналізації вітчизняної економіки є невід'ємним елементом державної фінансової політики з метою уникнення можливості ухилення від оподаткування, виведення коштів з-під контролю держави, приховування злочинно набутих доходів.

Існує багато причин відпливу капіталів з України. Частково це пов'язано з несприятливими умовами для ведення бізнесу в Україні, а саме: нестабільністю законодавчої бази, політичною невизначеністю, нерозвиненістю фінансових ринків. Іншою причиною є розвиток різних форм міждержавної податкової конкуренції. Окрім того, відплив капіталу пов'язаний із природним бажанням ТНК збільшувати прибутки.

Україна досить активно задіяна в зазначені вище процеси. Згідно з даними [6], обсяг щорічних витрат України від використання схем прихованого виведення капіталу в офшорні зони або території з низьким рівнем оподаткування становить близько 9 млрд дол. Хоча і відбувається часткове повернення цих коштів в Україну у формі кредитів, прямих чи портфельних інвестицій, проте це не компенсує витрати реального сектору економіки та бюджету країни.

Для запобігання прихованому вивезенню капіталу через «податкові гавані» слід побудувати дієву систему державного регулювання трансфертного ціноутворення. Для її побудови доцільним було б використання стандарту ОЕСР «Керівництво щодо трансфертного ціноутворення для багатонаціональних корпорацій та податкових адміністрацій», який розроблено 2010 року.

Механізм залучення іноземного капіталу та функціонування зарубіжних ТНК. Існують різні методи та

інструменти залучення іноземного капіталу – це і застосування спеціальних режимів оподаткування, стимулювання розвитку окремих територій, окремих галузей, продаж вітчизняних підприємств, використання методів злиття і поглинання та інші. В останньому варіанті іноземні інвестиції виступають не лише механізмом розвитку, а й способом регулювання економіки шляхом «переливання» капіталу. Купівля технологічно відсталих із фактично зношеними основними фондами вітчизняних підприємств є шляхом до отримання новітніх конкурентоспроможних технологій, підвищення ефективності менеджменту. З огляду на це перспективним механізмом є створення на основі методу злиття і поглинання холдингових компаній.

Однак зазначені механізми використовуються недостатньо у вітчизняній економіці. Обмеження можливостей залучення іноземного капіталу в економіку України пов'язані з такими негативними факторами впливу, як політична нестабільність, недосконалість і суперечливість у вітчизняному законодавстві, недостатнє інформаційне забезпечення, розвиток корупції та бюрократії, нерозвиненість виробничої та соціальної інфраструктури.

Поряд із проблемою низького рівня залучення іноземних інвестицій у вітчизняну економіку, іншою, не менш важливою проблемою наявних іноземних інвестицій є їхній характер. Ідеться про те, що найбільші за обсягами іноземні інвестиції – це переважно вітчизняні гроші, повернені із-за кордону. Вони, як правило, отримані в тіньовому бізнесі та капіталізовані за кордоном в офіційній економіці під виглядом іноземних інвестицій. Неофіційний відплив капіталу за кордон у таких великих обсягах не лише позбавляє країну необхідних фінансових ресурсів, а й викликає дисбаланс на фінансовому та валютних ринках, зменшення бюджетних доходів і загрожує фінансовій безпеці держави.

Висновки. Отже, з метою посилення конвергенції розвитку регіонів України важливими завданням є пошук нових і вдосконалення наявних фінансових механізмів підвищення конкурентоздатності реального сектору регіонів України. Такі механізми повинні бути направлені на забезпечення випереджального розвитку депресивних регіонів країни.

Основними критеріями при відборі механізмів забезпечення конвергентного розвитку є необхідність стимулювання окремих територій, залучення нових інвестиційних ресурсів у депресивні території, використання фінансових інструментів державної підтримки регіонів, необхідність інноваційного розвитку регіонів. Виходячи з цих позицій, необхідним є акцентування уваги на вдосконаленні таких механізмів, як стимулювання формування і розвитку регіональних «точок зростання» вітчизняної економіки; фінансування інноваційного розвитку суб'єктів господарювання реального сектору економіки регіону; залучення іноземного капіталу та регулювання діяльності зарубіжних ТНК; фінансове регулювання діяльності вітчизняних фінансово-промислових об'єднань і функціонування вітчизняних ТНК; фінансування проектів державно-приватного партнерства в регіоні.

Список використаних джерел

1. Чужиков В. І. Глобальна регіоналістика: історія та сучасна методологія / В. І. Чужиков. – К. : КНЕУ, 2008. – С. 127.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Павлов К. В. О сущности экономического ядра и о точках роста в российской экономике [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://referats.allbest.ru/economy/9000030991.html>.
4. Молдован О. О. Щодо вдосконалення бюджетно-податкових інструментів стимулювання інноваційної діяльності в Україні [Електронний ресурс] : аналітична записка / О. О. Молдован, О. О. Єгорова. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1104>.
5. Солодовнік О. О. Джерела фінансування проектів державно-приватного партнерств [Електронний ресурс] / О. О. Солодовнік. – Режим доступу : <http://catalog.uccu.org.ua/opacunicode/index.php?url=/auteurs/view/53479/source:default>.
6. Kar D. Illicit Financial Flows from Developing Countries Over the Decade Ending 2009 [Electronic resource] / Kar D., Freitas S. // Global Financial Integrity. – Available from : http://www.gfintegrity.org/storage/gfip/documents/reports/IFFDec2011/illicit_financial_flows_from_developing_countries_over_the_decade_ending_2009.pdf.

Summary. Strengthening of divergency regional development that threatens the negative economic, political and social consequences, requires an appropriate state regional policies aimed at ensuring the convergence of regional development.

A selection of key financial and support mechanisms to improve the competitiveness of the real economy in accordance with the goals and selection criteria. The analysis of financial instruments and financial control mechanisms selected.

Keywords: region, convergence, divergence, financial mechanism, the real economy.